

Secretariaat
p/a Joh. Vermeerstraat 22
1071 DR Amsterdam
Postbus 75997
1070 AZ Amsterdam

telefoon: 020 676 67 71
fax: 020 662 49 01
info@platformmakers.nl
www.platformmakers.nl

Aan het Ministerie van Veiligheid & Justitie

Datum: 23 februari 2015

Betreft: Voorontwerp Implementatie Richtlijn Collectief Beheer

Allereerst onze dank voor de gelegenheid in dit stadium namens onze leden ons advies te geven over het voorontwerp van het wetsvoorstel tot implementatie van de Richtlijn Collectief Beheer.

Betreffende de Richtlijn lieten wij u per brief van 16 januari 2012 weten: “Wij onderschrijven (...) van harte de doelstellingen van het Richtlijnvoorstel. De uitwerking van deze doelstellingen roept echter vragen op; met name de keuze om niet, zoals in Nederland, voor overheidstoezicht te kiezen, maar te vertrouwen op marktwerking beschouwen wij als een ongelukkige. (...)”
(brief Platform Makers: <http://www.platformmakers.nl/data/file/3/93.pdf>)

Inmiddels is de Richtlijn een gegeven, maar deze laat de lidstaten beleidsvrijheid in diverse opzichten. Wij zijn verheugd te constateren dat de Nederlandse regering van deze ruimte gebruik maakt. Het Nederlandse model van overheidstoezicht wordt ten principale gehandhaafd. Wij hopen dat ook andere lidstaten deze benadering zullen volgen.

Zoals wij de Tweede Kamer bij de totstandkoming van de huidige Wet Toezicht Collectief Beheer (hierna: Wet CBO) lieten weten: “Verbreding en versterking van het overheidstoezicht kan naar onze mening van groot belang zijn voor de maatschappelijke legitimatie van het, voor auteurs en artiesten zo belangrijke, Nederlandse collectief beheer. Het stellen van normeringen voor de salarissen bij CBO's en het invoeren van regels betreffende inspraak en transparantie zijn daarbij van groot belang. Het College van

Toezicht dient te worden voorzien van handvatten omeventuele misstanden, mochten die zich voordoen, adequaat te kunnen aanpakken.

Tezelfdertijd willen wij wel benadrukken dat de meeste CBO's in Nederland reeds aan deze redelijke normen voldoen.”

Niettemin waren en zijn wij van mening dat “bij de aansturing van het beleid van CBO's het primaat bij de betreffende groepen rechthebbenden ligt en [moet blijven] liggen. Wij achten van groot belang dat auteurs en uitvoerend kunstenaars, ook bij collectieve vertegenwoordiging van (delen van) hun rechten zoveel mogelijk controle kunnen behouden over de wijze waarop dit gebeurt. Een krachtig nationaal collectief beheer dient daarom in stand te worden gehouden.”

(brief Platform Makers <http://www.platformmakers.nl/data/file/3/86.pdf>)

Nu de Richtlijn ten doel heeft de inspraak van rechthebbenden te garanderen en CBO's te dwingen tot internationale concurrentie is naar onze mening van belang het evenwicht tussen de bevoegdheden van het overheidstoezicht enerzijds en de eigen beleidsruimte voor de Nederlandse CBO's, aangestuurd door hun rechthebbenden goed te wegen. Overheidstoezicht kan ook in de internationale concurrentie een extra garantie bieden voor zorgvuldig beheer, maar dient de bewegingsvrijheid van de Nederlandse CBO's niet te zeer te beperken.

Primaat bij de rechthebbenden

De Richtlijn legt het primaat bij de rechthebbenden en het mede hierdoor stimuleren van concurrentie. Hoewel Platform Makers grote twijfels heeft bij de door de Commissie verwachte effecten van concurrentie is uiteraard van belang de Nederlandse CBO's voldoende in staat te stellen binnen deze internationale concurrentie overeind te blijven. Juist omdat aansluiting bij een buitenlandse CBO zeker voor kleine makers een weinig praktisch alternatief vormt (zie ook onze voornoemde brief van 16 januari 2012).

De Richtlijn beoogt door middel van optimale transparantie de rechthebbenden in de gelegenheid te stellen via het vertegenwoordigend orgaan het beleid van de CBO te bepalen en keuzes te maken welke rechten zij door welke organisatie laten beheren, waar mogelijk per recht, categorie recht of soorten werk.

De Nederlandse wetgever zou die keuze- en beleidsvrijheid voor rechthebbenden waar mogelijk moeten respecteren en er voor moeten waken via het wettelijk toezicht te veel op de stoel van de rechthebbenden te gaan zitten.

In de huidige Wet CBO gebeurt dat via het ex ante toezicht op de vaststelling van tarieven, het besluit kostennormering en de mogelijkheid van verplichte samenwerking.

Verplichte samenwerking

Gedwongen samenwerking tussen privaatrechtelijke organisaties (artikel 21 van de huidige wet) is naar onze overtuiging in strijd met het grondrecht op vereniging en het privaatrechtelijk karakter van het auteursrecht. Het druist bovendien in tegen het gerechtvaardigde belang van de eigen zeggenschap van makers en uitvoerenden over de

gelden die voor hen bestemd zijn, zonder inmenging van andere groepen rechthebbenden (zoals bijvoorbeeld exploitanten).

Besluit Kostennormering

Graag herhalen wij betreffende het besluit kostennormering onze opmerkingen bij de totstandkoming van de huidige wet:

“De kosten van CBO’s worden betaald door de rechthebbenden in de vorm van een inhouding op de voor hen geïncasseerde vergoedingen. Het is daarom ons inziens, niet tegenstaande de waarde van normering van salarissen en toezicht op de redelijkheid en doelmatigheid van kosten en kostenpercentages, in de eerste plaats aan deze rechthebbenden om te bepalen welke diensten zij verricht willen zien door hun CBO en welke kosten zij daar voor over hebben. Een vaste norm voor beheerskosten in de vorm van een kostenpercentage (...) is niet zinvol, omdat de afweging of een kostenpercentage legitiem is mede afhangt van de activiteiten die door een specifieke CBO worden verricht. (Zo is het verdelen van een kleine incasso onder een grote groep rechthebbenden in beginsel evident duurder dan verdeling van een grote incasso over een kleine groep rechthebbenden; het kostenpercentage an sich zegt daarmee weinig over de doelmatigheid van de bestedingen.) De kosten moeten transparant zijn en dienen in verhouding te staan tot de te verrichten werkzaamheden. Voor een beoordeling van de bedrijfseconomische prestaties van een CBO verdient het de voorkeur deze inschatting aan het College van Toezicht over te laten en niet generiek bij AMvB te bepalen. Het College kan immers rekening houden met de bijzonderheden van de uitoefening van de desbetreffende rechten en daarover indien nodig adviseren of een aanwijzing geven.”

De implementatie van de Richtlijn zou naar onze mening aanleiding moeten zijn om deze beperkingen op de keuzevrijheid van rechthebbenden aan te passen.

Onverdeelde gelden

In de Wet CBO dient naar onze mening geen aanwijzing te worden opgenomen over de bestemming van onverdeelde gelden (zoals wel opgenomen in het huidige voorontwerp). Deze gelden zijn voor de rechthebbenden bestemd en het dient dan ook in beginsel aan de vertegenwoordigers van de rechthebbenden te worden overgelaten te besluiten waaraan deze gelden moeten worden besteed.

In de Toelichting op het voorontwerp wordt ten onrechte gesuggereerd dat deze onverdeelde gelden mede ten goede dienen te komen van gebruikers. De gebruikers betalen voor het gebruik dat zij maken en zij ontvangen daarvoor een licentie en een vrijwaring. Er is derhalve geen sprake van onverschuldigde betaling als de betaalde vergoeding nog niet helemaal verdeeld is. Deze verdeling is een zaak van de rechthebbenden; onverdeelde gelden zijn een consequentie van gekozen verdeeltechnieken: rechthebbenden kunnen besluiten deze gelden hernieuwd toe te voegen aan de repartitie, danwel toe te voegen aan collectieve gelden.

De bestemming van collectieve gelden dient naar mening van Platform Makers en conform de VOICE Keurmerkcriteria in de jaarvergadering van hun CBO jaarlijks door de rechthebbenden te worden goedgekeurd.

Beleggen

Het is een goede zaak dat nu wordt voorgesteld de eerder voorgenomen wettelijke beperking tot beleggen te vervangen door de waarborgen voor prudent beleggingsbeleid in de Richtlijn en in het bestaande toezichtskader van het College van Toezicht. Verstandig beheer van gelden die nog niet uitgekeerd kunnen worden, kan de rechthebbenden, indien zij daarvoor kiezen, een substantiële vermeerdering van hun inkomsten of verlaging van hun kosten opleveren.

Gelijk speelveld

Belangrijk aandachtspunt voor alle rechthebbenden die bij een CBO zijn aangesloten, is zoals gezegd, de concurrentiepositie van in Nederland gevestigde, onder wettelijk toezicht staande, CBO's die gediend zijn met een gelijk speelveld. Dat gelijke speelveld kan worden gegarandeerd door:

- in de wet Toezicht niet onnodig zwaardere eisen te stellen dan aan buitenlandse CBO's: met name het ex ante toezicht op tarieven is in dit opzicht onnodig beperkend;
- aan eventueel onder toezicht geplaatste 'onafhankelijke beheersorganisaties', die dezelfde activiteiten ontplooiën als een CBO, dezelfde eisen te stellen als aan een CBO.

Over dit laatste punt schreven wij u ten tijde van de totstandkoming van de Richtlijn: "Het Richtlijnvoorstel is louter gericht op 'rechtenbeheerders' (hierna 'CBO's') "met als enig doel of hoofddoel auteursrecht of naburige rechten in verband met auteursrecht te beheren en die eigendom is van of onder zeggenschap staat van haar leden" (art. 2a). Hiermee vallen commerciële organisaties, agentschappen en uitgevers die collectief rechten beheren en licenties verlenen buiten de bepalingen van de Richtlijn.

Het richtlijnvoorstel gaat daarmee voorbij aan het feit dat niet alleen CBO's een rol spelen in collectief rechtenbeheer, maar dat ook steeds vaker commerciële organisaties (feitelijk niet-officiële CBO's) en uitgevers diensten verlenen in het kader van rechtenbeheer. Ons inziens is het onwenselijk eisen betreffende transparantie en inspraak rond collectief rechtenbeheer louter te stellen aan organisaties waar reeds in enige vorm van zeggenschap is voorzien (organisaties "die eigendom [zijn] of onder zeggenschap [staan] van haar leden").

Ongewenst effect van invoering van het voorstel met deze beperkte werkingssfeer zou bovendien een extra prikkel kunnen zijn rechten te (laten) beheren door bedrijven en organisaties die niet onder de gestelde definitie vallen. Dit achten wij een voor makers, wier zeggenschap over het rechtenbeheer het voorstel juist beoogt te vergroten, onwenselijke situatie."

Zorgvuldige regeling van de inspraak

Voor een zorgvuldige regeling van de inspraak van rechthebbenden is het overleg van en het stemmen door rechthebbenden of gevolmachtigden tijdens een vergadering van leden of aangeslotenen van elementair belang. Het is voor de toekomst denkbaar dat het deelnemen en/of stemmen ook op een zorgvuldige en betaalbare wijze elektronisch zou kunnen plaatsvinden, maar daaraan zitten (nog) veel haken en ogen. Er valt immers ook

veel te zeggen voor de stelling dat voor zorgvuldige besluitvorming het kennismaken van (en deelnemen aan) de discussie ter vergadering noodzakelijk is. Een verplichting tot elektronisch stemmen gaat Platform Makers daarom een stap te ver. Wij lezen deze verplichting ook niet in de Richtlijn. Dit zou naar wij menen in ieder geval geverifieerd moeten worden bij de andere lidstaten.

Misverstand uit de weg gaan

Tot slot zouden we graag in de toelichting van artikel 2a, zevende lid (p. 25) de verwijzing naar artikel 45d geschrapt willen zien. Artikel 2a lid 7 en artikel 45d kunnen naast elkaar bestaan. Dit doet niets af aan de geldigheid van het nemo plus beginsel. Wellicht is dat met de betreffende passage bedoeld, maar het is raadzaam om elk mogelijk misverstand hierover uit de weg te gaan.

Uiteraard zijn wij altijd voor nader overleg of nadere toelichting beschikbaar.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in black ink, consisting of a stylized, cursive 'E' followed by a long horizontal stroke that extends to the right.

Erwin Angad-Gaur
Voorzitter Platform Makers